

2^ο Παγκύπριο Συνέδριο

Διδάσκοντας την Ελληνική ως δεύτερη/ξένη γλώσσα σε ενήλικες:
ζητήματα και ζητούμενα στο κυπριακό συγκείμενο

Σάββατο, 29 Νοεμβρίου 2014, Ξενοδοχείο Mediterranean, Λεμεσός

Περίληψεις – βιογραφικά σημειώματα εισηγητριών

Σταυρούλα Τσιπλάκου, Αναπληρώτρια Καθηγήτρια Γλωσσολογίας, Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα *Ελληνική Γλώσσα και Λογοτεχνία*, Ανοικτό Πανεπιστήμιο Κύπρου

Περίληψη εισήγησης «Η λειτουργική διδασκαλία της γραμματικής και η διδασκαλία της λειτουργικής γραμματικής»

Η διδασκαλία της γραμματικής αποτελεί ένα κεντρικό ζήτημα στη διδακτική τόσο της πρώτης όσο και της δεύτερης γλώσσας. Πώς μπορούμε να αποφύγουμε τη μέχρι τώρα ατελέσφορη - υποτιθέμενη- αρχή της «επικοινωνιακής» προσέγγισης ότι η γραμματική μαθαίνεται με κάποιου είδους «όσμωση» από την επικοινωνιακή περίσταση, χωρίς να καταφύγουμε στην εξίσου ατελέσφορη παραδοσιακή αποπλαισιωμένη διδασκαλία με χρήση μεταγλωσσικής ορολογίας; Στην ανακοίνωση αυτή εξετάζουμε τις αρχές και τη χρησιμότητα της διδασκαλίας της λειτουργικής γραμματικής για τη δεύτερη γλώσσα και δείχνουμε ότι με ένα συστηματικό πρόγραμμα διδασκαλίας, στηριγμένο σε σύγχρονες (κοινωνιο)γλωσσολογικές θεωρήσεις, μπορούν να αποφευχθούν οι παραπάνω σκόπελοι και να γίνει η εκμάθηση της γραμματικής μέρος της ευρύτερης μεταγλωσσικής ενημερότητας που χαρακτηρίζει τον γραμματισμό, τόσο στην πρώτη όσο και στη δεύτερη γλώσσα.

Περίληψη εργαστηρίου «Κειμενικά είδη και λειτουργική γραμματική»

Στόχος του εργαστηρίου είναι να δείξουμε τρόπους βιωματικής ανακάλυψης της σχέσης των γραμματικών λειτουργιών με τα κειμενικά είδη. Διαφοροποιούμε κειμενικά είδη, κειμενικούς τύπους, κειμενική ισχύ και γραμματικές λειτουργίες και δείχνουμε πώς τα παραπάνω μπορούν να συντεθούν επιτυχώς σε ένα μοντέλο λειτουργικής προσέγγισης της γραμματικής, χρησιμοποιώντας άφθονα παραδείγματα από τη διδασκαλία της Ελληνικής ως Γ2.

Βιογραφικό σημείωμα εισηγήτριας

Η Σταυρούλα Τσιπλάκου είναι η Ακαδημαϊκή Υπεύθυνη του Προγράμματος *Ελληνική Γλώσσα και Λογοτεχνία*. Σπούδασε Φιλολογία στην Αθήνα και Θεωρητική Γλωσσολογία στα Πανεπιστήμια του Cambridge και του Λονδίνου. Η διδακτορική της διατριβή (*Focus in Greek: Its Structure and Interpretation*, 1998) εκπονήθηκε στο School of Oriental and African Studies.

Έχει διδάξει στο Πανεπιστήμιο του Hull (1995-1998), στο Πανεπιστήμιο Simon Fraser (1998-2001) και στο Πανεπιστήμιο Κύπρου (2001-2009). Από το 2010 είναι Αναπληρώτρια Καθηγήτρια Γλωσσολογίας στο ΑΠΚυ. Τα ερευνητικά της ενδιαφέροντα επικεντρώνονται στη σύνταξη, την πραγματολογία, την κειμενογλωσσολογία και τη γλωσσική ποικιλότητα, αλλά και στη διδακτική του γλωσσικού μαθήματος. Εργασίες της έχουν δημοσιευτεί στα περιοδικά *Linguistic Inquiry*, *Pragmatics*, *Journal of Pragmatics*, *Lingua*, *Multilingua*, *Current Issues in Language Planning*. Έχει εκδώσει τα *Current Issues in Educational Linguistics* και *Language Variation: European Perspectives II*. Έχει συμμετάσχει στην εκπόνηση των νέων Προγραμμάτων Σπουδών για τη Γλώσσα στη Δημοτική και Μέση Εκπαίδευση, στην Κύπρο και στην Ελλάδα, και έχει εκπονήσει ψηφιακά προγράμματα για τη διδασκαλία της Ελληνικής ως δεύτερης γλώσσας. Στο πλαίσιο των ενδιαφερόντων της για τη δίγλωσση/πολύγλωσση εκπαίδευση, συμμετέχει στην εκδοτική ομάδα του περιοδικού *Πολύδρομο*.

Έλενα Κυριακίδη, PhD στη Γλώσσα και τις Σπουδές Γραμματισμού, Εξωτερική Συνεργάτιδα Παιδαγωγικού Ινστιτούτου

Περίληψη εισήγησης – εργαστηρίου «Διδασκαλία της Ελληνικής ως δεύτερης/ξένης γλώσσας σε ενήλικες: στρατηγικές αποτελεσματικής διδασκαλίας στη θεωρία και στην πράξη»

Στην εισήγηση παρουσιάζονται βασικές στρατηγικές αποτελεσματικής διδασκαλίας, όπως αυτές προκύπτουν μέσα από τη διεθνή βιβλιογραφία για τη διδασκαλία ξένων γλωσσών σε ενήλικες. Εντοπίζονται στοιχεία που μπορεί να υιοθετηθούν στη διδασκαλία της Ελληνικής ως δεύτερης/ξένης, προσαρμοσμένα πάντοτε στο κυπριακό συγκείμενο και τις μαθησιακές ανάγκες των εδώ εκπαιδευομένων, αλλά και τις ιδιαίτερες απαιτήσεις της γλώσσας-στόχου. Στο εργαστήριο θα εξεταστούν συγκεκριμένα παραδείγματα δραστηριοτήτων για την καλλιέργεια επιμέρους γλωσσικών δεξιοτήτων, τα οποία οι συμμετέχοντες (σε ομάδες εργασίας) θα σχολιάσουν και θα αντιπαραβάλουν με παραδείγματα από τη δική τους διδακτική εμπειρία. Το εργαστήριο θα ολοκληρωθεί με παρουσίαση στην ολομέλεια των συμπερασμάτων προς συζήτηση και καταγραφή καλών πρακτικών στη διδασκαλία της Ελληνικής ως δεύτερης/ξένης γλώσσας σε ενήλικες.

Βιογραφικό σημείωμα εισηγήτριας

Η Έλενα Κυριακίδη είναι εκπαιδύτρια εκπαιδευτικών και σύμβουλος γλωσσικής διδασκαλίας. Σπούδασε στο Τμήμα Επιστημών Αγωγής του Πανεπιστημίου Κύπρου και πραγματοποίησε μεταπτυχιακές σπουδές στην Εφαρμοσμένη Γλωσσολογία (King's College London). Είναι κάτοχος διδακτορικού στη γλώσσα και τις σπουδές γραμματισμού (Institute of Education, University of London). Έχει εργαστεί ως δασκάλα Δημοτικής Εκπαίδευσης και έχει διδάξει προπτυχιακά μαθήματα στο Πανεπιστήμιο Κύπρου σε θέματα γλώσσας και της διδακτικής της, αναδυόμενου και αναπτυσσόμενου γραμματισμού και ακαδημαϊκής γραφής. Έχει, επίσης,

εργαστεί σε προγράμματα σχολικής εμπειρίας Προδημοτικής και Δημοτικής Εκπαίδευσης. Συμμετέχει και συντονίζει ερευνητικά προγράμματα και εκπαιδευτικές δράσεις στην Πρωτοβάθμια, Δευτεροβάθμια και Τριτοβάθμια Εκπαίδευση και συνεργάζεται με ιδιωτικούς και δημόσιους φορείς στο πλαίσιο εθνικών και ευρωπαϊκών προγραμμάτων για τη διδασκαλία της Ελληνικής ως μητρικής και ως δεύτερης/ξένης γλώσσας, την προϋπηρεσιακή και ενδοϋπηρεσιακή επιμόρφωση εκπαιδευτικών και εκπαιδευτών ενηλίκων, καθώς και την αποτελεσματικότητα στη γλωσσική διδασκαλία.

Ελένη Παπαϊωάννου, Φιλολόγος, Εκπαιδεύτρια Ενηλίκων

Περίληψη εισήγησης «Εκπαίδευση Ενηλίκων: ιστορικό πλαίσιο και βασικές αρχές»

Η Εκπαίδευση Ενηλίκων έχει αναπτυχθεί ιδιαίτερα τις τελευταίες δεκαετίες, ειδικά στο πλαίσιο του ιδεώδους της διά βίου μάθησης (lifelong learning), όπως προωθείται από τις διεθνείς και τοπικές πολιτικές. Παράλληλα, έχει συνδεθεί ιστορικά με ριζοσπαστικά κινήματα -με σημαντικότερο αυτό του Paulo Freire- που στοχεύουν σε μια πιο δίκαιη κοινωνία μέσα από την καταπολέμηση του αναλφαριθμητισμού, της φτώχειας και των κοινωνικών και εκπαιδευτικών ανισοτήτων. Σε αυτή την παρουσίαση επιχειρείται μια σύντομη ιστορική αναδρομή στην εξέλιξη της Εκπαίδευσης Ενηλίκων. Παρουσιάζονται, επίσης, οι βασικές αρχές της, καθώς και τα χαρακτηριστικά των ενήλικων εκπαιδευομένων, ειδικά όσων ανήκουν σε ευάλωτες ομάδες πληθυσμού (π.χ. άτομα με χαμηλό μορφωτικό επίπεδο, μετανάστες). Παράλληλα, επιχειρείται η σκιαγράφηση του προφίλ του εκπαιδευτή ενηλίκων, με ιδιαίτερη αναφορά σε εκπαιδευτές που ασχολούνται με τη διδασκαλία δεύτερης γλώσσας σε ευάλωτους πληθυσμούς.

Περίληψη εργαστηρίου «Πρακτικές Εκπαίδευσης Ενηλίκων»

Μια βασική αρχή της Εκπαίδευσης Ενηλίκων στηρίζεται στη θέση ότι κάθε πρόγραμμα που απευθύνεται σε ενήλικες οφείλει να λαμβάνει υπόψη τις ιδιαίτερες ανάγκες, προβληματισμούς και εμπειρίες των ίδιων των εκπαιδευομένων. Με αυτή την αρχή κατά νου, σκοπός του εργαστηρίου είναι η ανίχνευση των ιδιαίτερων αναγκών και προβλημάτων που αντιμετωπίζουν οι εκπαιδευτικοί. Η θεματολογία του εργαστηρίου θα κινηθεί σε τρεις άξονες: περιεχόμενο, μαθησιακή διαδικασία, ρόλος του εκπαιδευτικού. Τελικός στόχος είναι να προταθούν τρόποι αντιμετώπισης των προβλημάτων που αντιμετωπίζουν οι διδάσκοντες/διδάσκουσες, μέσα από την αξιοποίηση των προσωπικών τους εμπειριών, υπό το φως των βασικών αρχών της Εκπαίδευσης Ενηλίκων και μέσα από τον ομαδικό αναστοχασμό.

Βιογραφικό σημείωμα εισηγήτριας

Η Ελένη Παπαϊωάννου εργάζεται ως εκπαιδεύτρια ενηλίκων (Φιλολόγος) για περισσότερα από δέκα χρόνια. Αποφοίτησε από το Τμήμα Φιλοσοφίας και Παιδαγωγικής του Αριστοτέλειου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης. Είναι κάτοχος μεταπτυχιακού τίτλου στη Φιλοσοφία από το

Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο. Επίσης, κατέχει μεταπτυχιακό τίτλο από το Πανεπιστήμιο Linköping της Σουηδίας, με θέμα την Ενήλικη Μάθηση και την Παγκόσμια Αλλαγή (Adult Learning and Global Change). Είναι υποψήφια διδάκτωρ στο Ανοικτό Πανεπιστήμιο Κύπρου, στο τμήμα Συνεχιζόμενης Εκπαίδευσης.

Νικολέττα Ιωάννου, Λειτουργός Γραφείου Ευρωπαϊκών και Διεθνών Υποθέσεων, Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού

Περίληψη εργαστηρίου «Διδασκαλία ενηλίκων: πρακτικές προσεγγίσεις και προκλήσεις για τους εκπαιδευτές ενηλίκων»

Μέσα από την εφαρμογή σύντομων ενεργητικών δραστηριοτήτων, που θα συνδυάζουν τη θεωρία της Εκπαίδευσης Ενηλίκων με την πρακτική εφαρμογή, οι συμμετέχοντες/ουσες του εργαστηρίου θα επιχειρήσουν να απαντήσουν ερωτήματα όπως τα πιο κάτω:

- Ποιος ορίζεται ενήλικας και ποια είναι τα χαρακτηριστικά του ενήλικα που συμμετέχει σε εκπαιδευτικές δραστηριότητες;
- Αντιμετωπίζει εμπόδια ο ενήλικας εκπαιδευόμενος κατά τη διάρκεια της συμμετοχής του σε αυτές, και αν ναι, ποια είναι αυτά;
- Ποιες είναι οι πιο αποτελεσματικές εκπαιδευτικές τεχνικές και ποιες βασικές αρχές διέπουν την αποτελεσματική διδασκαλία των ενηλίκων εκπαιδευομένων;
- Ποιος είναι ο ρόλος του εκπαιδευτή ενηλίκων σήμερα;

Βιογραφικό σημείωμα εισηγήτριας

Η Νικολέττα Ιωάννου είναι αποσπασμένη εκπαιδευτικός στο Γραφείο Ευρωπαϊκών και Διεθνών Υποθέσεων (Γ.Ε.Δ.Υ.) του Υπουργείου Παιδείας και Πολιτισμού. Έχει υπηρετήσει σε απόσπαση -μεταξύ άλλων- στην Εθνική Μονάδα ΣΩΚΡΑΤΗΣ, καθώς και στο Παιδαγωγικό Ινστιτούτο Κύπρου, σε θέματα Εκπαίδευσης Ενηλίκων. Παράλληλα, έχει εργαστεί σε δημοτικά σχολεία για έντεκα χρόνια. Φοίτησε στην Παιδαγωγική Ακαδημία Κύπρου και, ακολούθως, πήρε το πτυχίο Επιστημών της Αγωγής του Πανεπιστημίου Κύπρου. Από το 2006 μέχρι το 2008, φοίτησε στο Ανοικτό Πανεπιστήμιο Κύπρου, παίρνοντας τον τίτλο MA στη Συνεχιζόμενη Εκπαίδευση. Είναι υποψήφια διδάκτωρ στην Εκπαίδευση Ενηλίκων στο Πανεπιστήμιο του Nottingham, και από το 2012 μέχρι το 2014 συντόνισε την υλοποίηση του Σχεδίου Δράσης της Κύπρου για την προώθηση του Ανανεωμένου Ευρωπαϊκού Θεματολογίου σχετικά με την Εκπαίδευση Ενηλίκων. Παράλληλα, εκπροσωπεί την Κύπρο στην Τεχνική Ομάδα Εργασίας της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την Εκπαίδευση Ενηλίκων.

Άντρεα Αθανασίου, Συνήγορος του Φοιτητή, Ειδικό Διδακτικό Προσωπικό, Τμήμα Κοινωνικής Εργασίας, Πανεπιστήμιο Frederick

Περίληψη εργαστηρίου «Η εκπαίδευση ενηλίκων ως μέσο ενδυνάμωσης των ευάλωτων ομάδων του πληθυσμού: τεχνικές και δεξιότητες του εκπαιδευτή ενηλίκων»

Το εργαστήριο θα κινηθεί σε δύο άξονες: α) την κατανόηση των ιδιαίτερων χαρακτηριστικών των ενηλίκων εκπαιδευομένων ως μελών μιας ευάλωτης ομάδας του πληθυσμού, και β) τη συμβολή του εκπαιδευτή στην ενδυνάμωση των εκπαιδευομένων και στην προώθηση της κοινωνικής τους ένταξης. Συγκεκριμένα, θα παρουσιαστούν, με βιωματικό τρόπο, τεχνικές που μπορεί να αξιοποιήσει ο εκπαιδευτής, κατά τη διεργασία της μάθησης, για την ενδυνάμωση της ομάδας-στόχου.

Βιογραφικό σημείωμα εισηγήτριας

Η Αθανασίου Άντρεα είναι επαγγελματίας κοινωνική λειτουργός και μέλος του Ειδικού Διδακτικού Προσωπικού του Τμήματος Κοινωνικής Εργασίας του Πανεπιστημίου Frederick, από το 2003. Από το 2011 ανέλαβε, επίσης, στο Πανεπιστήμιο Frederick τα καθήκοντα του Συνηγόρου του Φοιτητή. Έχει λάβει Πτυχίο και Μεταπτυχιακό στην Κοινωνική Εργασία από το Arizona State University και MPhil στην Κοινωνική Εργασία και Κοινωνική Πολιτική από το University of York. Έχει πραγματοποιήσει μεγάλο αριθμό προγραμμάτων κατάρτισης, διαλέξεων και βιωματικών εργαστηρίων σε εκπαιδευτικούς, επαγγελματίες υγείας, εθελοντές και σε μέλη ευάλωτων ομάδων. Μέχρι σήμερα, έχει συμμετάσχει ως συντονίστρια ή/και επιστημονικό μέλος σε -πέραν των 15- ευρωπαϊκά προγράμματα για την ενδυνάμωση και την κοινωνική ενσωμάτωση ατόμων που ανήκουν σε ευπαθείς ομάδες του πληθυσμού. Πρόσφατα, σε συνεργασία με το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο και στο πλαίσιο της προώθησης του Ανανεωμένου Θεματολογίου για την Εκπαίδευση Ενηλίκων 2012-2014, έχει συγγράψει το εγχειρίδιο προς εκπαιδευτές ενηλίκων με τίτλο «Βασικές αρχές διδασκαλίας ενηλίκων που ανήκουν σε ευάλωτες ομάδες».

Το Συνέδριο πραγματοποιείται στο πλαίσιο του Έργου «Πρόγραμμα Εκμάθησης της Ελληνικής Γλώσσας σε μετανάστες και ξενόγλωσσους κατοίκους της Κύπρου» και διοργανώνεται από το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο Κύπρου, σε συνεργασία με τη Μονάδα Διαχείρισης Ευρωπαϊκών Ταμείων και τα Επιομορφωτικά Κέντρα του Υπουργείου Παιδείας και Πολιτισμού.